

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו ... שבחא דמגופה לא עביד איניש דמקני ... דקיימא באגם ... כיון שאמר הריני משלם.....1
- ב. השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר.....3
- ג. שומר חנם כיון שאמר פשעתי ... שומר שכר כיון שאמר נגנבה ... שואל שאומר הריני משלם לא מקני ליה כפילא ... שואל עד שישלם מאי טעמא הואיל וכל הנאה שלו בדיבורא לא מקני ליה כפילא.....3
- ד. השואל פרה מחבירו ונגנבה וקידם השואל ושילם ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל.....4
- ה. אמר איני משלם וחזר ואמר הריני משלם הא קאמר הריני משלם.....4
- ו. וחזר ואמר איני משלם ... הריני משלם ומת ואמרו בניו אין אנו משלמין ... שלמו בנים ... שילם לבנים... שלמו בנים לבנים ... שילם מחצה ... אשה ששאלה ושילם בעלה מאי תיקן 4
- ז. משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו.....5
- ח. המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון ואמר לו סלע הלוייתך עליו שקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו סלע היה שוה פטור סלע הלוייתך עליו שקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו שלשה דינרים היה שוה חייב.....5

דף לד.

א. נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו ... שבחא דמגופה לא עביד איניש דמקני ... דקיימא באגם ... כיון שאמר הריני משלם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שומר שנתרצה לשלם¹ מבלי שיצטרך המפקיד לתבעו לדין², ואפילו אמר הריני משלם זוכה בכפל אף על פי שלא שילם, בין שהיה חייב מן הדין לשלם כגון שהודה שפשע³ ובין שהיה יכול להשבע להפטר⁴ אלא שלא רצה לישבע כגון בש"ח שנגנב או נאבד או בש"ש ונאנס. או שכבר נשבע ונפטר וחזר ושילם⁵, ואח"כ הוכר הגנב, או שנמצא הפיץ הפקדון לאחר שנאבד⁶, זכה השומר בגוף הפקדון⁷ שנעשה כאומר לו פרתי קנויה לך מעכשיו⁸, ואפילו עמדה באגם בשעת גניבה, קונה הפרה במשיכה ראשונה זוכה בכפל, וכן בשבח הבא מעלמא⁹, כגון שנתייקר משעת גניבה, ודוקא בשבחא דמעלמא, אבל בשבח דמגופה, כגון גיזות וולדות, אינו מקנה לו, וה"ז כנעשה

¹ כתב הסמ"ע (סימן רצה סק"ו) ובש"ך (סק"ג) שהסכמת הפוסקים כדלהלן שבאמר הריני משלם זוכה בכפל אף על פי שלא שילם, פרט לשואל שאינו זוכה עד שישלם ממש (בדברי משפט מסתפק בש"ח שהתנה להיות כשואל מה דינו והעלה שלמסקנא זוכה בדיבור), ודלא כדעת הרא"ש שאינו זוכה בכפל רק לאחר שנשבע שאינו ברשותו. ובנה"מ (סק"א) כתב דמה שסתם הרמ"א (שם סעיף ב) וכתב שילם ולא הזכיר דעת הפוסקים שבאמר זוכה בשבח, משום שסובר כדעת הריטב"א דיוקרא הוי כשבחא דמגופא ומ"מ אחר ששילם זוכה גם בשבח דמגופה, אבל לא למפרע משעת גניבה.

² וכתב הש"ך (סק"ד) שאע"פ שהטריחו לדין, כל ששילם מעצמו לאחר שהיבוחו ב"ד, לא מיקרי אמרחיה לב"ד, וזוכה בכפל.

³ כתב בקצה"ח (סק"א) בשם הב"ח שאילו הודה שפשע ונמצא שחייב עצמו בהודאתו, אינו זוכה בכפל אלא עד שיאמר הריני משלם, והקצה"ח מצדד לומר שהודאתו בדבר המחייבו הוי כאמר הריני משלם, ועי' טבעת החושן.

⁴ כתב הש"ך (סוף סק"ח) שאם יש עדים בש"ח שפשע או בש"ש שנגנב או נאבד וחייב לשלם, דעת הנ"י והמ"מ בשם הרשב"א שאעפ"כ אם שילם בלא כפיית ב"ד, זוכה בכפל, אבל הרמב"ן והרמב"ם חולקים, וכתב הש"ך שכן עיקר, שלא אמרו שמקנה לו כפל אלא כשהיה יכול לפטור עצמו בטענת שקר, ועי' נה"מ (סק"ג).

⁵ ש"ך (סק"ה), אלא שבוזה לא די באמר הריני משלם, כי אם בשילם דוקא. ובדברי משפט כתב בשם ש"מ שאף לאחר שנשבע קונה באמר הריני משלם, עיין שם. ועיין בנה"מ (סק"ג) מה הדין אם כבר הוכר הגנב אלא שהוא עני ואין לו לשלם, והסכים השומר לשלם.

⁶ ש"ך (שם סק"ו), ועוד כתב שמהגמרא משמע שאפילו נמצא אח"כ בבית שומר, כל שלא ידע בשעה ששילם או שאמר הריני משלם, זכה בשבח, עי' דברי חיים (דיני שומרים סימן מו),

⁷ הש"ך (סי"א) הביא לשון הרמב"ם (פ"ח מה' שאלה ה"א) שהבהמה חוזרת לבעלים, וכתב הש"ך שמדברי התוס' משמע שגוף הפקדון נקנה לשומר, רק שנעשה כאומר לו הוין מגיזות וולדות, וסיים שקרוב לומר שגם הרמב"ם סובר כן. וגם בשו"ת הרמ"א (סימן פז) משמע דס"ל שקונה גוף הפרה, ועי' נה"מ (סימן נח סק"ד) ובטבעת החושן (סימן רצה), ובשו"ת אמרי בינה (סימן יב אות ב) דן בדברי הרמ"א אם גם בעכו"ם מקנה לו שבח, עיין שם, ועי' גם באור שמח (שם) מ"ש בזה.

⁸ ש"ך שם דהלכה כלישנא קמא

⁹ וכתב הש"ך סק"י שגם בזמננו שאין דנים דיני קנסות יש נ"מ אם תפס שאין מוציאין מידו, והרמ"א סתם וכתב שזוכה בכל שבח דאתי מעלמא. והסכמת רוב הפוסקים שה"ה יוקר הוא בכלל שבח דמעלמא וכתב בבאר הגולה משום שתלוי בשער שבשוק. ויש להסתפק ביוקר שבזמננו שערך הכסף יורד, אם גם זה בכלל שבח דמעלמא. פתחי חושן חלק ג פרק ח הערה מב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כאומר לו חוץ מאלו¹⁰. ויש אומרים¹¹ שאינו זוכה אלא ביוקר שעלה משעה ששילם או משאמר הריני משלם, ואז זוכה לכו"ע גם בשבח הבא לאחר מכן מגוף הפקדון, כגון גיזות וולדות.

אבל אם הוצרך להכריחו לשלם עפ"י ב"ד אינו מקנה לו הכפל, וכ"ש שאיננו זוכה בשבח כלל.

ב. השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר

כבר התבאר במסכת בבא קמא דף נז. שכדין השומר הנזכר, כך דין השוכר¹², ומשום כך השוכר פרה מחבירו ונגנבה, שאם אמר הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ הוכר הגנב משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לשוכר, שאילו רצה השוכר היה נשבע שנגנבה באונס ונפטר.

ג. שומר חנם כיון שאמר פשעתי ... שומר שכר כיון שאמר נגנבה ... שואל שאומר הריני משלם לא מקני ליה כפילא ... שואל עד שישלם מאי טעמא הואיל וכל הנאה שלו בדיבורא לא מקני ליה כפילא

¹⁰ ומשמע שכך אמדו חז"ל דעתו של מפקיד, וכתב בשו"ת שו"מ (מהדו"ב ח"ג סימן קכח) בשוכר שרצה לעשות בטוח על הבית, שאם אמר בפירוש שרוצה להקנות זכות הבטוח למשכיר, אף על גב דהוי שבחא דמנופה קונה, ובשו"ת מהרש"ם (ח"ב סימן ריא) כתב שכן מוכח גם בשו"ת הרמ"א (סימן פז)
¹¹ עי' קצה"ח (סק"ב) ונה"מ (סק"א) שהביאו דעת הריטב"א שיוקר הוא בכלל שבח דמנופה ואינו קונה, אבל לאחר ששילם זכה לכו"ע ביוקר. עי' קצה"ח ונה"מ הנ"ל. וכתב בנה"מ (סוף סק"א) שאפילו נשבע ואח"כ שילם, ואפילו יש עדים שפשע, זוכה בגיזות וולדות, והיינו הבאים לאחר ששילם, אבל שבח דלמפרע תליא בפלוגתא דאביי ורבא בב"ק (דף קה ע"א), ועי' קצה"ח (סימן רצא סק"א) ובשער משפט (שם).
¹² רמב"ם הלכות שאלה ופקדון פרק ח הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מה שהתבאר ששומר שנתרצה¹³ לשלם מבלי שיצטרך המפקיד לתבעו לדין, זכה השומר בגוף הפקדון, וכן בשבח הבא מעלמא, אפילו אם אמר הריני משלם וזוכה בכפל אף על פי שלא שילם, זהו בשומר הינם שאילו רצה אמר נגנבה או אבדה והיה פטור, וכן שוכר ושומר שכר, וילו רצה אמר מתה והיה נפטר, אך בשואל אינו קונה הכפל עד שישלם מעצמו.

ד. השואל פרה מחבירו ונגנבה וקידם השואל ושילם ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל

גם בשואל אם קידם ושלם מעצמו ואח"כ הוכר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה לשואל.

ה. אמר איני משלם וחזר ואמר הריני משלם הא קאמר הריני משלם

תבעוהו בעלים¹⁴ לשומר ונשבע ואח"כ שלם והוכר הגנב הואיל ושלם ברצונו זכה בכפל, אף על פי שהטריחו בתחילה לדין עד שנשבע. אמר השומר בתחלה איני משלם וחזר ואמר הריני משלם זכה בכפל.

דף לד:

ו. וחזר ואמר איני משלם ... הריני משלם ומת ואמרו בניו אין אנו משלמין ... שלמו בנים ... שילם לבנים ... שלמו בנים לבנים ... שילם מחצה ... אשה ששאלה ושילם בעלה מאי תיקו

¹³ הסמ"ע (סימן רצה סק"ו) ובש"ך (סק"ג) שבין הסכמת הפוסקים, ודלא כדעת הרא"ש שאינו זוכה בכפל רק לאחר שנשבע שאינו ברשותו.
¹⁴ רמב"ם שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אמר הריני משלם¹⁵ וחזר ואמר איני משלם, או שאמר הריני משלם ומת ואמרו הבנים אין אנו משלמין, או שלא הספיק לתבוע את השומר עד שמת ותבע הבנים ושלמו בני השומר, או ששלמו הבנים לבנים, או ששלם השומר מחצה, שאל שתי פרות ושלם אחת מהן, שאל מהשותפין ושלם לאחד מהן, שותפין ששאלו ושלם אחד מהן, שאל מן האשה ושלם לבעלה, אשה ששאלה ושלם בעלה כל אלו ספק והרי הכפל מוטל בספק ואינו תחת יד אחד מהן לפיכך חולקין הכפל או השבח בין בעל הפקדון ובין השומר, ואם קידם אחד מהן ותפס הכל אין מוציאין מידו ואפילו בח"ל.

ז. משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קז. ולעיל דף ה: שכל שאין השומר מחזיר הפקדון כמו שקיבלו, כגון שנשבר, או שאינו מחזירו כלל, מחמת שאירע בו דבר שהוא פטור עליו¹⁶, צריך להוכיח שאמנם כן אירע לפקדון, ואף אם בא לשלם צריך להוכיח שהפקדון אינו ברשותו¹⁷ ע"י עדים או ע"י שבועה¹⁸.

ואם רוצה לשלם נשבע שאינו ברשותו וכולל בשבועתו שכך וכך היה שוה ולא יותר ומשלם לו¹⁹.

ח. המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון ואמר לו סלע הלוייתך עליו שקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא

¹⁵ רמב"ם שם הלכה ה

¹⁶ כגון שומר חנם הבא לפטור עצמו במענת גניבה ואבידה, או ש"ש במענת אונס. וצריך גם להשבע שלא שלח בו יד

¹⁷ אף על גב דכבר נשבע שאירע כך וכך והיינו שנגנבה בשומר חנם וממילא אינה ברשותו, ואין לומר כדי שלא יעשה רמאות, דחיישינן דאף שכבר נגנבה שמא חזרה לבוא לרשותו, דבשומר שכר שמועין שמתה צריך לישבע הני ג' שבועות, ובשומר שכר אי אפשר לחזור לרשותו אחר שכבר מתה. וצ"ל דה"ק, שאירע כך וכך ולא היתה אז ברשותו דהיינו שלא נהנה ממנה קודם לכן שעל ידו היתה עומדת ברשותו לענין אחריות שיבוא עליה, ולפי זה צ"ל דשלא שלח בה יד הוא עוד ענין אחר זולת הנאה שנהנה ממנה, והוא דוחק, וצ"ע. סמ"ע שם ה

¹⁸ שו"ע ונו"כ רצה ב

¹⁹ ואם שלם ולא רצה לישבע ואח"כ הוכר הנגב, קנה השומר כל שבה דאתי מעלמא, כגון אם הוקר הפקדון הרי הוא שלו, אבל לא שבה דמגופא כגון גיזות וולדות, דאמרינן מסתמא שבה דאתי מעלמא אינו מקפיד עליו הבעל ומקנהו לו בהנאתו שמשלם לו ושבה דגופא אינו מקנה לו. רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**סלע הלוייתיני עליו סלע היה שוה פטור סלע הלוייתיך עליו
שקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתיני עליו
שלשה דינרים היה שוה חייב**

הואיל ונפסק הלכה שהמלוה²⁰ את חברו על המשכון הרי זה כשומר שכר²¹, לפיכך המלוה לחברו על המשכון ואבד או נגנב בלא אונס והרי נתחייב המלוה בדמי המשכון כמו שנתבאר, ואמר המלוה סלע הלוייתיך עליו ולא היה שוה אלא שקל שהוא חצי הסלע, ושואל מן הלוח עוד שקל כי הלוחו סתם ולא פירש שמקבלו בשביל כל החוב, והלוח אומר סלע הלוייתיני עליו וסלע היה שוה ואומר תן לי משכוני ואני אתן לך סלע, הרי המלוה נשבע תחלה שבועת השומרים שאינו ברשותו, ושבועה זו אינה מן התורה אלא חז"ל תקנוה משום שמא עיניו נתן בה, והיא שבועת המשנה שצריך לישבע אותה בנקיטת חפץ, ואחר כך נשבע הלה היסת שהיה שוה כנגד החוב ונפטר.

ודוקא המלוה נשבע תחלה ואחר כך משביעין את הלוח, שאם ישבע הלוח תחלה חיישינן שמא לאחר שנשבע יוציא הלה את המשכון ונראה שלא היה שוה כל כך ונמצא שם שמים מתחלל, לכך ישבע המלוה תחלה שאינו ברשותו ולא יוכל אחר כך להוציאו.

אמר המלוה סלע הלוייתיך עליו ושקל היה שוה, והלוח הודה במקצת ואומר סלע הלוייתיני ולא היה שוה אלא שלשה דינרין, והרי לפי הודאתו חייב לשלם לו המקצת שמודה לו והוא דינר דסלע הוא ד' דינרין, ישבע המלוה תחלה שבועת המשנה בנקיטת חפץ שאינו ברשותו, ואחר כך ישבע הלוח שבועת התורה כמה היה שוה שהרי הודה במקצת וישלם לו הדינר שהודה.

²⁰ שו"ע ונו"כ עב ב ט

²¹ גם למ"ד דנעשה עליו שומר חנם שייכים דינים הללו, דהרי מ"מ חובו שכנגד המשכון מפסיד, וכמ"ש, ומשום הכי כתב הטור [סעיף ה'] דינים הללו אליבא דכו"ע ע"ש. סמ"ע כמ

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

